

CONSCIÈNCIA D'ARA
Cada dijous
I la setmana que ve:
Torna la Nit de les Religions

Estils

CRISTIANISME D'ORIENT PER A OCCIDENTALS

Catherine Hueck Doherty descriu a Pustínia l'espiritualitat russa de la solitud i com és possible traslladar la Pustínia oriental al món tecnificat d'Occident.

DÍDAC P. LAGARRIGA
BARCELONA

Desgranar lectures plenes de matisos no és fàcil, però alhora és imprescindible si volem que realment ens interpel·lin pel que ens diuen, i no pel que altres han dit que diuen. Els textos sagrats tenen aquesta capacitat, si els deixem, de parlar-nos a cau d'orella, una orella que escolta i interpreta, que rep. ¿Qui no s'ha sentit atret per aquesta rebuda despullada –si és que això és possible– de tota referència imposada, de tot context històric, de qualsevol imposició? És com si se'ns revelés aquí i ara, submergint-nos en un mar de referències tan polisèmiques que el que hem rebut serà al mateix temps inconclus, obert a altres escoltes. Aquest exercici no s'atura mai: llegir –escoltar– una veu i alhora sintonitzar-la interiorment. Són freqüències no sempre distants, tot el contrari: íntimes.

Fa més de trenta anys, quan la psicoanalista bretona resident a París Marie Balmory recollia de l'escola els seus fills, anava amb altres mares als parcs que envolten la Torre Eiffel a parlar una estona mentre els nens jugaven i berenaven. Aquell

Destacada
S'ha convertit en una de les intèrprets més originals de la Bíblia

grupet de mares –a vegades algun pare o avis, puntualitza ella– van anar consolidant-se com un espai de conversa al voltant d'algunes vivències i lectures, fins que de mica en mica la Bíblia es va situar en el cor d'aquestes reunions. Era una exegesi “salvatge”, com diu Balmory, per fer-la sense acompanyament ni guia, dones que es troben i opinen, reflexionen en comú, aporten les seves experiències. I ella, com a psicoanalista, no podia deixar de banda aquesta doble filiació, atreta per la psicoanàlisi, interpel·lada pel relat bíblic.

Un nou llibre en català

Amb el temps, s'ha convertit en una de les intèrprets de la Bíblia més originals. A casa nostra l'editorial Fragmenta ha publicat en els últims anys alguns dels seus llibres, com *L'origen diví. Déu no ha creat l'home* (2008), *El monjo i la psicoanalista* (2013), *Anirem tots al paradís. El Judici Final en qüestió* (2013, juntament amb Daniel Marguerat) i, ara, *El sacrifici prohibit. Freud i la Bíblia*, on l'autora comença amb una frase que és, en ella mateixa, tota una declaració de principis: “Ja fa força anys que llegeixo l'obra de Freud i que també llegeixo la Bíblia, i no vull deixar de banda ni l'una ni l'altra”.

El llibre, farcit del seu propi tes-

timoniatge i recorregut, ens endinsa en aquesta interpretació on casa dues maneres –la religiosa i la psicoanalítica– que acostumen a malfiar-se l'una de l'altra, però que ella considera compatibles: “De fet –diu–, el relat bíblic no usa més elements màgics i meravellosos que el tractament psicoanalític. Explico, llegeixo de manera reveladora unes experiències humanes fundadores que qualsevol pot descobrir també a poc a poc en la seva pròpia vida si es deixa conduir i il·luminar per la paraula inconscient en ell”.

L'autora francesa Marie Balmory.
FRAGMENTA

timoniatge i recorregut, ens endinsa en aquesta interpretació on casa dues maneres –la religiosa i la psicoanalítica– que acostumen a malfiar-se l'una de l'altra, però que ella considera compatibles: “De fet –diu–, el relat bíblic no usa més elements màgics i meravellosos que el tractament psicoanalític. Explico, llegeixo de manera reveladora unes experiències humanes fundadores que qualsevol pot descobrir també a poc a poc en la seva pròpia vida si es deixa conduir i il·luminar per la paraula inconscient en ell”.

Del Gènesi al relat d'Abraham, de la gestació del poble d'Israel a Jesús, els seus comentaris enriqueixen i ens obren a noves lectures d'una manera imprevista, lliure. Perquè, com ella mateixa confessa, a la invariabilitat de les Escriptures hi res-

pon la multiplicitat de les veus que, de generació en generació, les narren i conversen gràcies a elles: “Si aquells textos constitueixen la nostra memòria, cada itinerari, cada experiència humana, els pot tornar a visitar. Si són de debò la nostra memòria, han de contenir el que calgui perquè puguin ser llegits de nou fins a la fi dels temps. És el mateix que passa amb la vida de cada persona, que, fins a l'últim moment, pot descobrir un sentit nou al seu esdevenir des del començament. Reivindico aquí la llibertat jueva: tantes interpretacions per a cada verset com hebreus hi havia al Sinaí (600.000)”.

És una interpretació lenta, molt lenta, que es va despertar en aquelles primeres converses al parc entre rialles infantils i complicitats i

que va passar pel fet d'aprendre grec i hebreu per poder copsar millor els significats de cada paraula. Conscient que la Bíblia, com la psicoanàlisi, “podia convertir-se en un alliberador que esclavitzava, si la considerem tan sagrada que al seu davant només hi caben la repetició o l'adoració piadosa”. “Repetida sense parar, o ni tan sols oberta, la Bíblia queda reduïda al silenci, sense interpretació”, i un respecte extrem al llibre dels llibres “deixa l'esperit en la incapacitat de fer-ne una lectura viva, de trobar-hi cap nou accés, d'apropriar-se personalment el seu contingut”.

Espai obert per parlar

I d'aquesta lectura viva, una pregunta inicial, torbadora: “La psicoanàlisi m'ha ensenyat que l'esperit humà no silencia una memòria sense cap motiu. ¿Havíem reprimat la Bíblia? Per què? Què contenia que fos tan perillós? Vaig pensar, doncs, que, després de l'experiència de la psicoanàlisi, i amb ella, seria interessant llegir a partir d'aquest nou desvetllament aquelles Escriptures sobre les quals s'havia fonamentat la nostra civilització; i també seria interessant intentar comprendre per què la nostra cultura, que les

Procés
Es fa una lectura revivint cada paraula, escoltant-la, assaborint els matisos

conservava, semblava com si al mateix temps les volgués amagar”.

Aquesta lectura no es conformava només amb els Evangelis, i començava per la Torà per entendre'n tot el context. “Vaig decidir tornar a la lectura dels dos Testaments, no perquè volgués barrejar les dues religions sinó perquè constitueixen tots dos la memòria dels pobles als quals pertanyo. A més, fent-ho així, no actuo pas de manera diferent de Freud, que no va aturar la seva reflexió únicament en l'una o l'altra d'aquelles tradicions. De fet, resulta ben difícil treballar aquells dos conjunts de textos sense adonar-se de l'absoluta filiació del segon Testament en relació amb el primer, una filiació no pas amagada sinó reivindicada al llarg dels Evangelis, que tan sols la pèrdua de la memòria jueva per part dels cristians els ha pogut fer desconèixer”.

És una lectura de lectures, revivint cada paraula, escoltant-la i assaborint-ne els matisos, el que amaga i revela. “Que la Bíblia sigui el llibre més comentat permet també, en la meua opinió, que s'hi trobin sempre coses noves: on dos, tres o cent han parlat ja per dir coses diferents, l'espai queda obert a qualsevol paraula que no rebi els comentaris anteriors com una ordre de callar, sinó com una invitació a parlar també”, conclou Balmory. —

